

Mihkel Juhkam - 115

ANDRES PULVER

Augusti alguses möödus 115 aastat Roelast pärit poliitiku, Eesti Vabariigi omaaegse kaitseministri Mihkel Juhkami sünnist.

Mihkel Juhkam nägi ilma-
valgust 4. augustil 1884 Viru-
Roelas Annukate saunas sepa
pojana. Koolis käis ta Roelas ja
Rakvere linnakoolis, hiljem
täiendas ennast iseõppimise teel.

Pärast linnakooli lõpetamist
1902. aastal asus Juhkam ame-
tisse Rakvere rentei (riigikassa
osakonna) ametnikuna.

Säästis Eestile pool miljonit kullas

1905. aastal võttis Mihkel
Juhkam osa revolutsioonilistest
sündmustest, langes tsaarisan-
darmeele kahtluse alla ja oli
sunnitud lühemaks ajaks põran-
da alla minema. Kuid mehe
õnneks olukord rahunes ja ta
võis oma igapäevast elu jätkata.

Kui algas Esimene maailma-
sõda, said riigikassa osakonnad
Peterburist salajase korralduse
kuldrublasid rahvale enam mitte
välja anda, küll aga vastu võtta.
Rakveres oli Mihkel Juhkam üks
nende hulgast, kes talitas vastu-
pidiselt. Arvatakse, et tema selli-
se tegevuse tõttu jäi Eestisse
umbes pool miljonit kuldrubla.

Koos hilisema Virumaa esi-
mese maavanema Tõnis
Kalbusega asutas Mihkel
Juhkam Radikaalse Sotsialist-
liku Erakonna (hilisem Eesti
Tööerakond), kusjuures partei
osakond loodi kõigepealt
Rakveres ja alles pärast seda
Tallinnas.

Maakonnaavalitsuse esimees

23. juulil 1917 valiti Mihkel
Juhkam Viru Maakonnaava-
litsuse esimeheks. Sellesse ame-
tisse jäi ta vaheaegadega kuni
1923. aastani.

Novembri 1917 kuni veeb-
ruarini 1918 oli Juhkam sunni-
tud olema taas põrandaalune,

sest enamlased soovisid iga
hinna eest teda vangistada ja
tema üle kohut mõista. Enamlastel see korda ei läinud,
küll aga langes Mihkel Juhkam
26. veebruaril 1918 sakslaste
kätte. Peagi õnnestus tal vangis-
tusest vabaneda, kuid kuni saks-
laste lahkumiseni tuli uuesti
maitsta illegaali leiba.

1918. aasta detsembris orga-
niseeris Juhkam koos kolonel
Nikolai Reegiga Rakvere kaits-
mist. 15. detsembril, pärast kao-
tatud Rägavere lahingut, lahkus
linnast ka maakonnaavalitsus,
kuid vähem kui kuu aja pärast
tuldi tagasi.

Võitlev ateist

Lisaks maakonnaavalitsuse
juhtimisele kuulus Mihkel
Juhkam Asutavasse Kogusse, oli
Rüügikogu II koosseisu abiesi-
mees ning III koosseisu sekretär.

1928. aastal kutsus August
Rei Juhkami oma valitsuskabi-
netti kaitseministriks.

Lisaks poliitikukarjäärile
osales Mihkel Juhkam aktiivselt

ka ühiskondlikus elus, olles aastatel 1923-1925 Rakvere
Rahvamaja ja Hariduse Seltsi
esimees ning pikemat aega ka
Virumaa Eesti Seltside ja Ühis-
tute Liidu täidesaatva komitee
esimees. Juhkam tegi agaralt
kaastööd mitmele ajalehele.

Igapäevaelus oli Mihkel
Juhkam usin antiigihuviline,
kuid ka kirglik ateist. Tema kiri-
kuvaenulikud väljaastumised
tõid kolmekümnendatel aastatel
kaasa suuri diskussioone, ka on
ta tõlkinud eesti keelde mitu
ateistlikku teost.

Kuigi Juhkam oli poliitiliselt
Konstantin Pätsi vastane ja astus
tema vastu eriti teravalt välja
1934. aastal, kuulus ta pärast
sedagi Pätsi valitud sõprade kit-
sasse ringi.

Nii nagu enamikku meie
omaaegsetest poliitikutest, tabas
ka Mihkel Juhkami vaevarikas
teekond Siberisse. Juhkam arre-
teeriti eesti rahva jaoks nii traagi-
silisel 14. juunil 1941, tema
maine teekond jõudis lõpule
Uuralites 28. jaanuaril 1942. □